

FİRAVUN İMANI VE AKİF*

Selahittin ÖZÇELİK**

Değerli dostlar, tarihin en güzel milletinin sevgili evlatları

Bu gün sizlere Akif'i anlatmak isterdim. Ama buna ne bilgim, ne de kıt irfanım müsaade etmez. Sadece ufak tefek bilgi kırıntılarından hareketle, sizlerin de hissettiğine emin olduğum bazı cümlelerde yakaladığım ruh halini aktarmak istiyorum. Akif belli bir süre bu dünyada yaşamış, sonra yok olup gitmiş bir canlı değil, ötelere ötesinden gelip, ufukların ve çağların ötesini gören, hep yanımızda olan, bizi var kılan en kıymetli değerlerimizdendir. O tarihin en güzel milletinin en güzel fertlerinden idi. O, milletini, medeniyetini, dinini, peygamberini, Çanakkale'yi, Sakarya'yı, Millî Mücadele'yi, cemiyetini destanlaştıran, mısralaştıran ve ölmezleştiren bir ruhtu. Aynı zamanda mısralarını milletleştiren bir büyük abidedi. Öyle ki; O, bir büyük medeniyetin belki son temsilcisi, ama yeni bir medeniyetin doğum sancılılarıyla kıvranan binlerce, milyonlarca ervâh-ı şühedanın söze dökülmüş, kelama ve kaleme gelmiş, mısra mısra harf -be- harf görüntüsü ve müjdecisi idi.

Ne var ki, tarihin her anında gördüğümüz iblis tabiatlılar, firavun imanlılar bunu hepimizden önce kavradılar ve bu ateşin insanı, bu volkan gibi kaynayan ve aziz milletinin mutluluğundan başka bir şey dert etmeyen "bülbul" şairini susturmak, yok saymak ve itibardan düşürmek istediler. İşte bu gün burada Akif'in şahsında bu büyük kavganın nasıl olduğunu, nasıl yaşandığını birlikte anlamaya çalışacağız.

Sene 1913, o karanlık günlerde Akif bize kim ve ne olduğumuzu, nasıl olmamız gerektiğini haykırır:

Bir zamanlar biz de millet, hem nasıl milletmişiz:
Gelmişiz, dünyaya milliyet nedir öğretmişiz!
Kapkaranlıkken bütün afaki insanıyyetin,
Nur olup fıskırmışız tâ sinesinden zulmetin,

1918 mütareke imzalanmış. Süleyman Nazif "Kara Bir Gün" yazısının beyninin, idrakinin en ücra köşelerinde doğum sancılarını çekerken bir başka şair şöyle diyordu:

Maziye sor, ecdadımı söyler sana kimdi;
Bir bitmez ufuktum, küre vaktiyle benimdi.

Tufanlar, alevler beni bir kal'a sanırdı;
Taçlar uçuşur, dalgaları, parçalanırdı.

Kahhâr atımın kanlı, kıvılcımlı izinde;
Bir başka denizdim ebediyet denizinde.

* Bu çalışma, 12 Mart 2012 tarihinde düzenlenen "21.Yüzyıldan Akif'e Bakış" Sempozyumu için Tarık Buğra'nın "Firavun İmanı" adlı eseri esas alınarak hazırlanmıştır.

** Prof. Dr., Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, sozcelik@pau.edu.tr

Çarpardı göğün kalbi hilâlin avucunda;
Titrederi yerin talihi merminin ucunda.

Günler, elimin çizdiği yerlerden akardı;
Üç kıt'ada korkunç atımın izleri vardı.

Tek bir bakışım sanki inayetti, keremdi;
İklîli hediyemdi, arazisi hîbemdi.

Asabına nabzımdaki ahengi verirdim?
Kasd eylediğim şekli verir, rengi verirdim.

Dünyâ bilir iclâlimi ben böyle değildim;
Ben, altı asırdan beri bir kerre eğildim!

Yolculuğumuz Akif ve büyük edebiyatçımız, sanatçımız Tarık Buğra ile olacak. 5 Ağustos 1921, akşamdan yatsıya dönmüş zaman ve Mustafa Kemal Paşa kürsüden Başkumandan olarak iniyor. O kürsüden inerken Kadifekale'yi, İzmir'i görüyordu. Mebusların gözlerinde *"serin su başları, kuzeye bakan pencerelerin önündeki sedirler, gecelik entarileri çoluk çocuk sesleri tütüyordu. Salonu fırtınaya tutulmuş bir gemi gibi sallayan, sarsan heyecan dalgaları ve sinir gerginlikleri geçip gitmiş, bunların yerine, özel yaşayışların çekicilikleri ve sıla özlemleri bir tül gibi inmişti. Şimdi hüznün vardı, bezginlik vardı, yorgunluk ve kendini bütünüyle bırakış vardı"*. Evet en önemlisi zafere kesin inanç vardı, Başkumandan Mustafa Kemal Paşa vardı. Umutsuzluk yoktu, çünkü çoğunluğun inancına göre "en büyük küfür umutsuzluktu."

Ve Mustafa Kemal kürsüden millet olmuş, ecdat olmuş, ervah olmuş haykırıyordu

Düşmez yere haşa o bizim bayrağımızdır.
Bir fecr olarak doğmadadır her dağımızdan.

...

Altına yatarken de bizimdir yerin üstü,
Bir kal'a olur toprağımız vecde gelir de;
Dağlar, kayalar göğsümüz üstünde tepinse.
Düşmanları biz ram ederiz kan kesilir de.

Deryaları kan, taşları bitmez kemik olsa,
Bir son nefesin aynı olup bitse nesîmi
Ölmez bu vatan, farz-ı muhal ölse de hatta,
Çekmez kürenin sırtı o tabût-ı cesîmi.

Hasan Basri Bey'in, Hüseyin Avni Bey'e söylediği söz tarihe düşülen nottu: "Meclis meclisliğini" bulmuştu. Ne var ki bu temiz ruhlar, insan denen mahlûkun inilemeyecek derinliklerinde yatan çirkefi, firavun inancını hesaba katmıyorlardı. Ankara yeni ve geçenlerin hepsinden de ağıdalı bir bunalımın içerisinde, **kimi**

Cennetlik ve tarih boyunca övülecek, ama haklarını alamayacak Mehmet Akifler; kimi Cehennemlik ve iğrenç, ama çoğu hiçbir zaman yerilemeyecek ve haklar yutacak hesapların, taktiklerin hummasıyla yanıyordu ki bunlar Firavun imanını taşıyanlar ve yaşayanlardı.

İnsanları bir humma sarmıştı, tarih çapındaki kader birliğinin bağladığı, birlikte yola çıkardığı insanları, kimi yanılmalar yüzünden, kimi düpedüz çıkarlar ve ihtiraslar için, ama hepsi de birbirlerinin aleyhine gaddarlıklara, kaçakçılıklara, dönekliliklere, kalleşliklere ve –yüzde yüz vatan ve kurtuluş adına- sindirme, temizleme hesaplarının içine gömüyordu. Tek insana rastlayamazdınız; vicdan dinlemeye, onunla hesaplaşmaya vakit yoktu, buna vakit bırakılmıyordu. Bunu arayana da zaten pek rastlanmıyordu. Akif ise bu durum konuşuldukça “Bunlar ya güdülür yahut da çobanlarını parçalamaya kalkışabilirler” diyordu.

Aynı saatlerde Sakarya Ankara’ya bir bakıma çok uzak; kurtuluş umudu kadar uzak, bir bakıma da çok yakın, her şeyin bitişi kadar, ölüm kadar yakındı. Ama Akif ve arkadaşları için çok ama çok yakındı çünkü kurtuluş yakındı.

Yakındı çünkü

“Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak” diyordu.

Memleketin en son ferdi nefesini tüketinceye kadar al sancak dalgalanmaya devam edecekti. En son ferdi cismen son nefesini verecek ama ervâh-ı şühedâ, binlerce, yüz binlerce, milyonlarca ervâh, Malazgirt’ten, Kosova’dan, Mohaç’tan, Plevne’den fevc fevc bu mübarek topraklara iniyor, iniyor, iniyor ve Sakarya’da saf tutuyordu. Akif bunu hissediyor, Mustafa Kemal hissediyor, meclis bunu seziyor, Mehmetçik Mehmetçik Mehmetçik görüyordu. Ve Yahya Kemal daha 1918’de 9 Eylül 1922’yi müjdeliyordu. İşte Sakarya üzerinde ağır mı ağır bir yük kıvraniyor kıvraniyordu da, bir başka kalem kelam oluyor ve seneler sonra bu muazzam cidali anlatırken

“Rabbim isterse sular büklüm büklüm burulur,
Sirtına Sakarya’nın TÜRK tarihi vurulur” diyordu.

Sakarya artık bir ırmak değil Türk milletinin kendisiydi. Her pınardan süzülen, her derede çağlayan, her gözden akan yaştı Sakarya. Ve şükür eller duada, gözler semada idi ve bu aziz millet ağlıyordu. Akif ağlıyordu. Harf harf istiklal marşı yazılıyor, istiklal güneşi doğuyor, İzmir’in imbatı bu kara günlerde Ankara’ya kendisini hasretle beklediğini fısıldıyordu. Akif bu serin esintiyi duyuyor ve hayatının en mesut günlerini yaşıyordu. Belki garip ama Akif hayatının en mesut günlerini yaşıyordu. İçindeki millet sevgisi, hak sevgisi, peygamber sevgisi, bayrak sevgisi Meclisin kimliğinde, Mehmetçik kimliğinde, Başkumandan kimliğinde kuvveden fiile çıkıyordu. Bu itibarla meyus Akif mesuttu. Değil mi ki sevgili Mustafa Kemal Paşası ile aynı şeyleri terennüm ediyorlardı. Akif o ince ruhuyla “Sönmeden yurdumun üstünde en son ocak” diyor, Paşa hazretleri “hatt-ı müdafaa yoktur sath-ı müdafaa vardır, O sath bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı kanla sulanmadıkça terk edilemez, terk edilmeyecek” diyordu. Aynı ruh iklimi, aynı güfte, bestelerde biraz fark vardı. Meşreplerince istiklal bestesini yapan iki ruh. Aynı kaynaktan beslenen iki ruh, Namık Kemal’den beslenen iki

ruh. Akif ve Mustafa Kemal.

Aziz kardeşlerim üç Kemal var ki, bizi kemale ulaştırdı. Namık Kemal, Mustafa Kemal, Yahya Kemal. Ne diyordu Yahya Kemal 1922'nin mübarek, muazzez günlerinde:

“Şu kopan fırtına TÜRK ordusudur Yarabbi!
Senin uğruna ölen ordu budur Yarabbi!
Ta ki yükselsin ezanlarla müeyyet namın,
Gaalip et, çünkü bu son ordusudur İslâm'ın”

Allah bu duaya, binlerce Kemal'in duasına elbet icabet edecekti ve İslam'ın son ordusu galip gelecekti, geldi de. Ve İstanbul'u ikinci defa ehl-i sâlibin elinden kurtardı. Bu itibarla bu millet, bu ordu en az 2 defa peygamberin övgüsüne mazhar oldu. Nasıl ki 1453'de cennetmekân Fatih Han bu övgüye mazhar olmuşsa, bu cumhuriyetin ordusu gazileri, şehitleri, Gazi Paşası, paşa gazileri de övgüye mazhar olmuşlardır. Azizdirler, mübarektirler çünkü bu ordu bu millet; dualı millettir, övgüye mazhar millettir. Akif'i yetiştiren millettir. Akif'in yetiştirdiği millettir. Akif'i mi bu millet yetiştirdi, bu milleti Akif mi yetiştirdi? Zor mu zor sual bu!

Evet, Sakarya bu milletin göz pınarlarından istiklal ırmağı olmuş çağıl çağıl dökülürken firavun imanlılar boş durmuyor, onlar da zulmetin biteceğini hissediyor ve muhakkak olan zaferi bir ganimet olarak görüp kimseye kaptırmak istemiyorlardı. Akif ve Akif huylular ise sadece zafer! Zafer! Zafer! diye yarıyorlar, kavruluyorlar, dudakları yurt toprakları- gibi kavruluyor, yarıyor, üşüyor, çatlıyordu. Hele zafer kazanılsın, hele İzmir hele Bursa illa da Bursa kurtulsun. Ertuğrul'un ocağı kirli çizmelerin eziyetinden halas olsun yeterdi. Başka bir şey istemiyorlardı. Sadece kurtuluş, istihlas ve Gazi Paşa'nın kılına zarar gelmeden, zarar getirilmeden, kırmadan, dökmeden ve hiçbir karşılık beklemeden tarih ve talihin önlerine serdiği bu muazzam, bu mübarek, bu kutsal vazifeyi layıkıyla yapmak.

Aynı günlerde Ankara'da bir Bolşevik rüzgârı esiyor, filizlenen başakları sam yeli gibi kurutuyordu. Akif ve arkadaşları düşünüyordu:

“Yola birlikte ve aynı amaç için çıkmış insanlardan kurulu bir gerçek Millet meclisi vardı. Bütün gönüllerde aynı güçle tutkulaşan amaç Türkiye'nin kurtuluşu, bağımsızlığa kavuşması idi; bunu sağlayacak olan zaferdi.... Ne acıdır ki meclis dışına tünemiş ak babalar bu temiz meclisi de ister istemez tesir altına almışlardı. Yüz yıldır, iki yüz yıldır kıtlıktan yokluktan savaştan, kıyımdan, katliamdan, soykırımdan başka bir şey görmemiş bu aziz milletin göz pınarlarından Sakarya damla dalma dökülürken, damla damla süzülüp mübarek ve muazzez bir nehre dönüşürken, onu kirletmeye lekelemeye çalışan habis bir ur gibi Ankara'ya çöreklenen firavun imanlılar gök kuşağının içinden Dumlupınar'ı Kadifekale'yi İstanbul'u görenlerin, gönül gözü açık gönül erlerinin aksine hırslarını bencilliklerini, ikballerini sırtlanlar gibi kusuyor ve bu yıkık dökük Ankara'yı, bu Aziz Meclisi kirletmeye çalışıyorlardı.

Peki kimdi bunlar?

“Ucundadır dilimin

Hakikatin büyüğü.

Ne koydular demeye
Ne kestiler dilimi.”
Akif ne diyordu?
Âtiyi karanlık görerek azmi bırakmak...
Alçak bir ölüm varsa, emînim, budur ancak.

Bu en netameli dönemeçte Sakarya arifesinde çeşit, çeşit tutkular, ihanetler, sefil hesaplar bu güzel insanların arasına sızmış, asıl üzücü ve korkuncu daha başta bunlar kolayca temizlenebilecekken politika ve yönetim yeteneksizleri ve acemilikleri yüzünden semirmiş kandırmacılara girişebilecek fırsatları bulabilmişlerdir. Öyle ki meclislerin bu en soylusunu amaçların bu en yücesini ihanetle, uşaklıkla, satılmışlıkla suçlayacak kadar şirretleşebiliyor. Halkın karşısına dostluk maskesi ve gönül çekici sözlerle çıkıyor onu bölmek kendi kendisine düşman kılmak, kendi kendisiyle boğuşur duruma düşürmek bir kelime ile de hakiki emperyalizme satmak için çalışabiliyorlardı. Hâlbuki bu meclisin varlığı yüzde bir boşluk bırakmayan kesinlik ve bütünlükle emperyalizme karşı savaş iradesinden doğmuştur. Onu yaşatan ayakta tutan da işte bu iradenin diriliği değişmezliği ve zedelenmezliği idi. Ortada daha bir toplum, kendisini kurtarmış bir millet yokken ona bir düzen yamayıp (Bolşevik) Büyük Meclisi ve onun Akıncılarını, savaş kadrosundan başka bir şey olmayan üyelerini Kapitalist düzenin yanlıtları ile değil de, Kapitalist Emperyalizmin uşakları diye damgalamaya kalkışmak onları savastıkları düşmanlarına satılmış yeltenmeye göstermek, ortada bir başka belge olmasa bile ihanetin ve satılmışlığın taa kendisi idi. Hangi akıl ve hangi vicdan bu konuda kuşkuya düşürülebilir idi. Akif, işte bu noktada “İnsan.. zor mahluk” diyordu.

Elma çiçeği al al bir elma olmak için dökülür ve meyve yaprağı kendi üstüne kıvrılırken içine işte kurt yumurtası yerleşmişti. Meyve yaprağı elma olarak olgunlaşırken yumurtada çatlayıp kurdu çıkaracaktı. Kurt o güzelim elmanın içinde kemirerek pisleterek büyüyecektir. İlaçlama yapılmamıştır, vakit de galiba çok geçtir. Akif ve Akif Huyluların, Akif ve Akif gönüllülerin pırl pırl ve olgunlaşmış olarak gece düşlerinde, gündüz hayallerinde canlanan bu kızıl elma yarınki Türkiyelerin içine gözlerinin önünde düşen kurt yumurtası yüzünden olgunlaşmadan delik deşik dalından düşecek veya kirli eller tarafından mı devşirilecekti yoksa, yoksa kuruyan imparatorluk ağacının dibine mi düşecekti.

Çoğu için bu gün yani, Sakarya’dan sonrası Ankara idi. Ankara düşebilirdi ve onlar için Ankara’dan bir adım gerisi yok idi ve bitişti. Hâlbuki Ankara GAZİ için GAZİLER için ervâh-ı şühedâ için, doğacak torunlar için sıradan bir şehir değil, Türklüğün ortak yüreği idi. Ankara her şeydi. Ankara bir medeniyet, Ankara bir medeniyetin muştucusu, Milli İradenin mücessem abidesi idi. Ankara Türkiye idi, Ankara Medine, Ankara Buhara, Ankara Semerkand, Ankara Nişabur, Ankara Kosova, Ankara Mohaç, Ankara Plevne, Ankara Estergon idi ve Akif mırıldanıyor idi.

“Sana senden gerekir dâd lazımsa
Gayrıdan ümidi kes imdat lazımsa”

Yunan durdurulamıyor; para bulunamıyor; ilaç bulunamıyor; ekmek

bulunamıyor; elbise, çamaşır, pabuç, cephanesi bulunamıyor; el bulunsa, silah, silah bulunsa, mermi bulunamıyor. Bu cehennem içinde Hasan Sabbahlar cirit atıyordu. İnsan ümidi kendinden kesmişse, o kadar ustaca yıldızlanıp sunulan ümitlere dört elle sarılmasa ne yapar. Bu sarılış da vatanseverlik değil midir? Evet öyledir. Ama kıt akıllılar ufuklar ötesini göremeyenler Sakarya ile Meriç'i, Tuna'yı, Dicle'yi, Fırat'ı, Aras'ı kardeş bilmeyenler için. Ama Akif, ufukların ötesini görebiliyor, büyük küfrün ümitsizlik olduğunu haykırıyor ve istiklal güneşini mısra mısra, harf harf, nakış, nakış dokuyordu. Öyle değil midir ki, bu gün dedelerimizden miras kalan İstiklal Madalyaları kaç hanemizde ışıl ışıl, pırıl pırıl Sakarya gibi, Dumlupınar gibi hala ocağımızı aydınlatıyor. Göğüslerimize taktığımız gönül tahtımızda oturduğumuz İstiklal Madalyası'nın gerçek anlamı budur. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim; bu milletin o günleri yaşamış görmüş, her ferdi, yaşı ne olursa olsun, birer kahramandır ve hepsi benim nazarımda hukuken olmasa bile kalben, kavlen ve ruhen İstiklal Madalyası sahibidir ve o madalya bu gün ocağımızı, hanemizi, gönlümüzü ve geleceğimizi aydınlatan istiklal güneşidir.

Meclis sadece bir bina değil, Türkün harem-i ismeti idi. O Estergon, Kanije ve Silistre'den de önemli idi ve Akif'e göre bu kale savunulmalıydı. Ona göre korunmalı, savunulmalı, düşecekse öyle düşmeliydi. Millet tarihin ve kaderin bu kalelerin sorumluluğu ile şerefleştirdiği insanlar, yani kendileri millet tarihine ve kadere karşı yüzleri utançtan kızarmış, başları eğik kalmamalıydı. Ve ona göre bu umutsuzluk günleri zafere en yakın oldukları günlerdi. Bu günlerde Firavun İmanlılar Ankara'yı çoktan terk etmişlerdi. Ama Akif biliyordu ki zafer ışıltısı hissedilir hissedilmez lokma veya hırka kapmak için yine Ankara'ya üşüşeceklerdi. Zira, bir devlet kurulurken, bir de batarken kolay zengin olunuyordu. Bu gerçeği bulmak için insan ya büyük bir düşünce adamı, yahut da namussuzun namussuzu olmalı. Birinciler çok az, ikinciler ise çileden çıkartacak, çıldırtacak kadar çok. Onları Osmanlının sallandığı günlerde de görmüşler idi. şimdi Ankara'daydılar.

Akif kelimenin bütün gücüyle bir medenî insandı Memleketini milletini lafla sınırlanmış olarak değil, davalarında gerekince bayrak açacak ve savaş başlattırarak, gerekince de bir sıra erince savaşacak kadar sever, bir bakardınız elde mavzer, en tehlikeli bölgelere girmiş, kurşunun yapamayacağını inancı ile, kalemi ile, kelamı ile yapmıştır. Öyle ki bir bakarsınız Akif, isyan ve tereddüt bölgelerinde bir derviş gibi bir hırka, bir asa, gönülleri uyarıyor, inançları, imanı tazeliyor, cebel toplarının sindiremediği hadiseleri veya asileri cephe gönüllüsü yapıyor, her biri bir destan konusu olan bu çalışmalarından hiç söz etmiyordu. Necit çöllerinde, Konya Bozkırında veyahut cephe Akif kurşunla değil, kılıçla değil, kalemle, kelamla, sözle savaşıyordu. Onun Arabistan Çöllerindeki vazifesi bu günkü söyleyişle misyonu, günümüzde yeni çatışma alanları oluşturacak veya yeni nefret tohumlarının yerleşmesine fırsat verecek ayrılıklar ve aykırılıklar üzerine değildi.

Firavun imanlılar Ankara'yı terk ettikleri anlarda Sakarya da dağ gibi yiğitler devriliyor, nice analar kan ağlıyor, nice yalın ayaklı dul, nice saç bitmedikler yetim düşüyordu. Gene aynı saatlerde yıllardır unutulmuş yiğit türküler, efe türküler, kadere meydan okuyan türküler, şen ve çapkın türküler taşıdıkları çeşit

çeşit gönül esintileri ile milyonlarca rüyayı ve uykuyu boşu boşuna zorluyordu. Neredeyse türküler de uykuya dalmış, dağ gibi Mehmetler devrilirken onlar da devrilmişti de Dumlupınar'da sadece ve sadece bir el ve kolun tuttuğu alsancağa dönmüştü.. Gene aynı saatlerde değil, gülmeyi ağlamayı bile unutmuş nice kadın, nice yaşlı koca veya bıyıkları bile terlememiş ve daha saç taramaya, kına yakmaya özenmemiş çocuklar bir lokma etin, sarınacak bir arşın bezin derdi ile yanıyordu. Saban için tırmık için, ter döküyordu.

Bütün bunlar Ankara'daki kimi ak, kimi kara insanlar için oluyordu. Yani Akif huylular, Akif yüzlüler veya kara yani; firavun imanlılar için oluyordu. Ve Sakarya artık Türkiye idi, tarihi, gelecekti, istiklalidi. Aynı günlerde yukarıda bahsettiğimiz Bolşevik sevdalılar gibi başka bozguncu cereyanlar da almış yürümüştü.. Hâlbuki kandaki alyuvarların vazifesi bünyeye giren mikroplara karşı koymak ya alyuvarlar kendilerini yemeye başlarsa işte ölüme gidiştir bu. Bu ölüm kalım günlerinde aynı kadere bağlanmış insanlar ölüme karşı direnecekleri yerde, birbirlerine düşmüşlerdir. Ama unutmamak lazımdır ki, ortak bir isim aramaya girişerseniz bunlara fikir ve görüş ayrılığı diyebilir ama biraz eşeleyince hepsinin temelinde de pırl pırl vatan sevgisinin, bağımsızlık tutkusunun yaşadığını görürdünüz. Sakarya ellerinde bilindiği gibi en umulmadık insanlar bile daha doğuya doğru yola çıkmışlardır. Doğu neresi, Türkiye neresi, doğu sınırı neresi bir bilinmezdi.

“Bir gün ki vatandır diyecek köşe yoktu

.....

Gitmişti vatan, kalmış olan; dağdı, denizdi,
Yer nâतिकasız, koskoca gök nâsıyasızdı”

“Ama bu millet, meclisiyle Akif'iyle Gazi Paşası ile
Toprakları tarihime, coğrafyama soktu.
Toptan verilen şeyleri, bir bir geri aldı;
Türk'ün koca tarihi bu gün yoksa masaldı”

Akif'in arkadaşları Ankara'daydı onlar gözlerini doğuya değil, istiklal güneşinin doğacağı Sakarya'ya çevirmişlerdi.

Akif zafer sonrası ihtimalleri üzerinde hiç durmuyordu. O, “bizim şimdilik yapabileceğimiz ve yapmamız gereken tek şey bütün gücümüzle çalışmaktan tarihin ve kaderin bize yüklemiş bulunduğu vazifeye dört elle sarılmaktan ibarettir. Bu takdirdedir ki, her şeye rağmen bu meclis ahfâdımız tarafından minnet ve şükranla yâd edilecektir. Ben inanıyorum ki ulu Tanrı'nın yardımı ile zafer mukadderdir ama cephedeki zafer vatanımız için girilen mücadelenin sonu değil, belli ki de en çetin safasının açılışı olacaktır ama o günleri dert etmenin sırası değil.”

Akif'in itibarı Sarayda da Babı-Ali'de de büyüktü. Akif ayrıca başta Almanya olmak üzere doğuda veya batıda hangi memlekete gitse baş tacı edilir, bir şerefe misafiri gibi ağırlanırdı ama Akif bütün bunları bir kerecik olsun aklının kıyısından bile geçirmede ve çoluk çocuğunu evini barkını bıraktı. Cebinde yedi buçuk kuruşla Anadolu'nun emrine koştu. Bu uğurda yokluğun da zorluğunda her çeşidini hiçe saydı. Daha ilk adımda hayatını gözden çıkarmıştı. Çünkü bir

defa yaşanacağına inanıyordu. Bir daha tekrarlanamayacak olan bu büyük vatan hizmetinde faziletlerden başka neyi değerli olabilirdi. Kazanç denilebilecek şey şeref ve haysiyet değil de ne idi? Faziletlerin en üstününe gelince bu da elbette vatanseverlikti. Ve Akif

“Budur cihanda beğendiğim meslek
Sözüm odun olsun
Hakikat olsun tek” diyordu.

Akif vatanını ırkından, ırkını da imanından ayrı tutmazdı. İşte onun etrafında küçük ama güçlü bir grubun toplanışı bu yüzdendi. Onlar ihtiraslı insandı. Onların ihtirası tekti ve Türkiye'nin, Türklüğün kurtuluşundan ibaretti. Zafer sonrası ikbal hesapları yoktu. Bir defacık olsun akıllarından bile geçmemişti. Hesap defterlerini Türkiye'nin ve Türklüğün kurtuluşu için açmışlardı. Bu defter, Türkiye kurtulduğu gün kapanacaktı. Ondan sonrası olsa olsa aynı ölçüler ve kıymetler manzumesi içinde olacak, kader nasıl istemişse nasıl yazmışsa öyle gelişecekti. Şahsi hırsların ateşi, gönüllerine asla düşmeyecekti. Ankara bütün hesapların silinip yeniden açıldığı bir yeniden doğuştu. Bu millet için ne kadar böyle ise, insanlar için de aynı idi. Kabul edilen ve edilecek tövbeler devri yaşanıyordu.

“Bir gün gelecek, işlerin aslını, perde arkasını bilenler ve bu kalles savaşın ortasına düşenler 1919 sonrasını hasretle anacaklar mıydı? Felek bu tertemiz, bu yiğit millete ve bu vatana bu oyunu oynayacak mıydı? Öyleyse zafer neye yarar, katlanılan acılar, dökülen kanlar ve göz yaşları neye yarardı? Mesele 1910'lara dönmekse, ancak bu ise bunlara ne lüzum vardı?

Bir gelir insan cihane!

Büyük Akif: “Bir hilal uğruna ya Rab, ne güneşler batıyor” diye yanmıştı alev alev. Çanakkale'de düşen, İzmir kapılarında, Dumlupınar önlerinde ve İnönü'de, Sakarya'da, asıl güzeli, hiçbir tarihin ve coğrafyanın isim koymadığı, koymayacak olduğu bir dağ başında veya bir sel çukurunda düşen ihtiyat zabıtlar, zabıtlar ve canım Mehmetler bunu bilmiyorlar mıydı, insanın cihana bir geldiğini bilmiyorlar mıydı? Ve onları uğurlayanlar, o gencecik analar babalar, yavuklular, eşler bilmiyorlar mıydı bunu? Onlar bilmiyorlar da yalnız Firavun imanlılar mı biliyordu?

Zafer sahibi kim veya kimlerdi? Bunu bilemiyordu, kestiremiyordu, fakat her zaferin sahibi veya sahipleri olurdu. Burası muhakkaktı. Mirasçıları, komisyoncuları başka tabii. Hatta türedi ortaklar da çıkacak, sahte verâset ilamları bile düzenlenecek, nesep iddialarına girilecekti. Yeni yeni madalyalar çıkarılacak, bu iş de onları paylaşmak için yapılacaktı. Bütün bunlar başka ama meselenin en mühim tarafını da ekseriya bunlar teşkil ediyordu: Bunların liderle ve liderler grubuyla münasebetleri. Evet, zafer sonrasında elbette lider veya liderler olacaktı ve tarih onlardan, şöyle idi, böyle idi, şunu bunu yaptı, şunu bunu yapmadı veya yapamadı diye söz eder, halk da bunu böyle bilirdi.

Hakikatte ise liderler de, lider grupları da tarihten aldıkları bu hükümlere itilirlerdi. Bu işi de çevreleri yapardı. Bütün mesele çevrede idi: Liderlerin seçiş kuvvet ve isabetlerinde, bazen de şanslarında idi. Kimi çevresini seçiyor veya seçebiliyor, bunu da doğru veya yanlış yapıyordu. Kimi ise ellerinde olmadan bir çevrenin içine –şanslarına göre- düşüyorlardı. Mesele elbette bu çevrede idi ve

bu en haşin diktatörlerle, en şuurulu hükümdarlar veya başkanlar için de böyleydi:

Çevre onların mizaçlarına ve yapma, tatbik etme iradelerine ya körü körüne bağlanıyor, teşvikçiliği iş ediniyor yahut da bir gözetleyici, düzeltici gibi davranıyordu. Mesele bu kadarla bitmezdi; milletlerin ve ülkelerin kaderini bir taraftan liderlerin bu çevreye karşı takındıkları tavır, bir taraftan da bu çevrede yerleşmek için girişilen, adına da politik denilen mücadele çiziyordu.

Zafer sonrası Türkiye'yi bekleyen kader neydi? Birçoğunun kafasını bu müşkil sual meşgul ediyordu. Sanki habis bir düşünce pusuya yatmış bekliyordu. İşte burada Akif ve Akif imanlılar sadece zafer diyorlardı. Zafer ve istiklal. Sonrası ilerisi onların işi, değildi. İşi değildi değil, düşünmüyorlardı. Onlara göre bu yüce meclis kurtuluş ve istiklal için toplanmıştı. Sonrası başkalarının işi idi. Yeni bir meclisin. Millet isterse vazifelerini aynı inanç ve azimle yapacaklardı. Uzlet ve unutulmak onlar için tabii bir şeydi; hatta özledikleri arzuladıkları bir şey. Onlar da öyle yaptılar veya yapmak zorunda kadılar.

Seneler sonra bir Akif huylu, Akif soylu bir büyük adam, bu değişmez kavgayı çılgık çılgık haykırıyordu:

Yeryüzünde riyâ, inkâr, hıyanet
Altın devrini yaşıyor...
Diller, sayfalar, satırlar
“Ebu Leheb öldü” diyorlar.
Ebû Leheb ölmedi, yâ Muhammed
Ebû Cehil kıt'alar dolaşıyor!

Şu gördüğün duvarlar ki
Kimi Tâif'tir, kimi Hayber'dir...
Fethedemedik, yâ Muhammed,
Senelerdir.

Yüreklerden taşsın
Yine, imanlar!
İtrî, bestelesin Tekbîr'ini;
Evliyâ, okusun Kur'ân'lar!
Ve Kur'ân-ı göz nûruyla çoğaltsın
Kayışzâde Osman'lar
Na'tını Galip yazsın,
Mevlid'ini Süleyman'lar!
Sütunları, kemerleri, kubbeleriyle
Geri gelsin Sinan'lar!
Çarpılsın, hakikat niyetine
Cenaze namazı kıldırınlar!

Gel, ey Muhammed, bahardır...
Dudaklar ardında saklı
Âminlerimiz vardır...

Hacdan döner gibi gel;
Mî'râc'dan iner gibi gel;
Bekliyoruz yıllardır!

Biz de haddimiz olmayarak diyoruz ki

Şu gördüğün duvarlar ki
Kimi Sakarya'dır, kimi Dumlupınar'dır, Afyon'dur...

Gel ey Paşam!
Samsun'a çıkar gibi gel,
Sivas'a gider gibi gel,
İzmir'e girer gibi gel
Bekliyoruz yıllardır.

Çünkü;

Kalk yağidim, yine dağ başını duman aldı..
Parçalandı bir kıtanın toprakları,
Aslan payını aslan olmayan aldı...
Kalk yağidim, yine dağ başını duman aldı.

Dağları, taşları, akarsularıyla
Şu tanıdık toprakta
Bir büyük dünya parçası
Fatihini aramakta.

Dünyayı ahiretten ayıran
Duvarları yık da gel,
Ay doğar gibi, gün doğar gibi
Şu kıpkızıl ufuktan çık da gel!›

Kalk yağidim, yine dağ başını duman aldı.
Parçalandı bir kıtanın toprakları;
Aslan payını aslan olmayan aldı...
Kalk yağidim, yine dağ başını duman aldı.

Bu güzel birlikteliğimizi, ete kemiği büründürerek "Akif" diye gönderdiği bir büyük değere sahip olduğumuz için Allah'a; şükrederek bitirmek isterken son olarak birkaç cümleyi paylaşmadan yapamayacağım.

Akif'in ölümü üzerine, onu çok seven bayrak şair, bayrak gibi şair, mübarek şair Midhat Cemal mısralarında münacatını şöyle söze döküyordu:

Toprak, onu sen kol kanat ol öyle kucakla
Bilmezsin, o gökten de, adından da temizdi.
Ey yer yüzü, mâbet kesilip Tanrı'ya yüksel!
Koyunda yatan gölge bizim Âkif'imizdi.

Akif rüyaları mısralaştırırdı, mısralaştırmak için uyanırdı. Taş duvarda her sabah bir veya birkaç mısra okurlardı. İstiklal Marşı böyle doğmuştur. Sabahlar, yalnız Tacettin dergâhı sakinlerine, köhne Ankara'ya değil, bütün Türkiye'ye diriltlen, dinçleştiren yumruklaştıran ve kadere de, her çeşit alın yazısına da pençe salan Türk ve Müslüman naralarla doğuyordu. Türkiye bin bir yankılar dağı olmuştu. Her dağda yankılanan tek bir ses vardı: İstiklal! O bunları aynı anda milyonlarca Türk'ün hep birlikte aynı anda haykırması, bütün dünyaya kainata ve gökyüzüne karşı dev gibi bir ses büyütücülerinden haykırması istedi. O halde bu gün, evet bu gün, milyonlarca milyonlarca Türk, bir ferd-i vahid olarak milyarlarca Akif olarak, inanın ervâh-ı şühedâ ile hep birlikte bütün kâinata diyor ki:

Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen alsancak (.....)